

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרָשַׁת שִׁכְפִּי

ו' אלול תשפ"א

הפטרה: אנוכי אנוכי הוא מנחמכם

יציאת שבת ר"ת 20:47

הספרדים אומרים סליחות

ברכת הלבנה החל מיום ראשון

גיליון 632

יציאת השבת:

20:05

ירושלים: 20:03

כניסת השבת:

18:57

ירושלים: 18:49

בן אדם - מה לך נרדם

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

אנו בעיצומו של חודש אלול, זהו מסע רוחני, עמוק שימשך לאורך כל החודש המיוחד הזה, דרך ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום כיפור, חג סוכות ולבסוף שמחת תורה. לכל אחד מהאירועים האלה צינור של שפע שיורד אלינו משמיים ושאמור להזין אותנו למשך כל השנה שתבוא עלינו לטובה. היהדות קוראת לנו לשים לב למשמעות של כל מועד ולהכין עצמנו לקלוט את השפע שבו.

על מנת להבין טוב יותר את המשמעות הרוחנית של החודש הזה יש לחזור שלשת אלפים ושלוש מאות שנה אחורה. לאחר שב- יז' בתמוז ירד משה רבנו מהר סיני עם לוחות הברית הראשונים, ראה את עגל הזהב ושבר את הלוחות, בתאריך א' באלול הוא עלה שוב אל ההר וירד לאחר ארבעים ימים נוספים עם הלוחות השניים ביום שעתיד להפוך ליום הכיפורים. כמו משה ובני ישראל בימים ההם, כך גם אנחנו פותחים במסע בן ארבעים ימים של היטהרות פנימית עד ליום הכיפורים – הקדוש מכל הימים בשנה. בתוך, בראש השנה יעמוד כל אדם למשפט על מעשיו. ביום זה יקבע האם הוא יזכה לסיים שנה זו בחיים או חס וחלילה לא, האם תהיה פרנסתו ברווח ובכבוד או שבדוחק ובביזוי, האם יהיה בריא או חולה, האם יזכה לנחת ממשפחתו וכו'.

נושאים אלה ועוד, בעלי חשיבות עליונה נקבעים בראש השנה. ימי אלול, הם ימי ההכנה שלנו אל המשפט הגדול שמחכה לכל אחד בדיוק עוד חודש בראש השנה. אילו היינו מועמדים למשפט, שתאריכו כבר ידוע מראש, בבית משפט רגיל, ובמשפט זה עתיד היה להיקבע עתידינו הכלכלי, הבריאותי, המשפחתי והקיומי, ודאי היינו מקדישים זמן רב למחשבה על השאלות כיצד עלינו להגיע אל אותו המשפט, מהם הנימוקים אותם נטען והאם יש עוד משהו שניתן לעשות כדי להטות את הכף לטובתנו. חודש אלול נשלח אלינו במתנה, הוא נותן לנו הזדמנות לפתוח בתהליך של התבוננות פנימית, ולבחון מחדש את מטרת חיינו וקרבנותנו לבורא עולם – "וְאֵי קָרַבְתָּ אֵלֹהִים לִי טוֹב".

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

הכנות לשנת השמיטה תשפ"ב

השנה הקרובה המתחילה בראש השנה תהא שנת שמיטה. דבר זה נוגע לכל ענייני החקלאות, הגידול, ואף התוצרת הקלאית אותה נצטרך, להלן הלכות בסיסיות בנושא הכנות גן הנוי לשמיטה.

א. עפ"י הוראות הרבנות הראשית אין להשתמש בהיתר מכירת הקרקע לגוי בגן הנוי הציבורי והפרטי, מפני שאין הדבר מוגדר כשעת הדחק, לפיכך, יש להיערך מבעוד מועד כראוי בשנה השישית, על מנת שנוכל להנות מגן הנוי בשנת השמיטה ולאחריה.

ב. המלאכות האסורות בשביעית הן: חרישה, זריעה, זמירה, קצירה ובצירה (כדרך הקוצרים, בכמויות מסחריות). גם שתילה, נטיעה והשקיית הנבטה אסורות בשביעית. כמו כן אסור המסחר בפירות שביעית.

ג. גם שאר המלאכות הגורמות להצמחה אסורות, אולם הן מותרות אם הן הכרחיות לשמירת הקיים ולמניעת נזק לשנים הבאות.

ד. עבודות פיתוח שאינן חקלאיות, כגון: סלילת מדרכות וכבישים, חפירת תעלה לצנרת וכד' אפשר לבצע כרגיל גם בשנת השמיטה במגבלות מסוימות (בפרט ביחס לעבודות עפר).

ה. גינות בבתים משותפים: כל אדם מיישראל מוזהר על שביתת אדמתו לכן הוא עובר על מצוות "ושבתה הארץ" גם כאשר אחרים עובדים באדמתו. קל וחומר, שאין להשתתף בתשלום המיועד לביצוע מלאכות אסורות בגינות.

אי לכך, יש לשכנע את שאר הדיירים בבית המשותף שאפשר לקיים את גינת הנוי המשותפת ברמה נאותה בשמיטה עפ"י ההלכה. אם אי אפשר לשכנע אין להיכנס לריב ויש לשאול שאלת חכם.

כמו כן, ניתן להשכיר בית עם גינה לאדם שאינו שומר שמיטה. וכן מותר לשכור בית מאדם שדורש שהגינה תתוחזק בשמיטה, ויש להבהיר לו מהן המלאכות האפשריות.

ו. המגבלות ההלכתיות חלות גם על גננים מקצועיים וקבלני גידול המתפרנסים מעבודות גנות. אם הם נדרשים ע"י גופים ומוסדות לבצע עבודות האסורות בשמיטה - ישאלו שאלת חכם.

ז. ההנחיות לטיפול בגן הנוי במשך שנת השמיטה מתבססות על ההנחה כי גן הנוי טופל כראוי לקראת שנת השמיטה.

א. נטיעת צמחים

1. עצי פרי: שתילים חשופי שורש או אם גוש האדמה התפורר במהלך הנטיעה, וכן עצי פרי המועתקים ללא גוש אדמה המספיק לקיום העץ במשך שבועיים, יש לנטוע עד ט"ו באב לפני השקיעה, כדי שיהיו שבועיים לקליטה ואחריהם חודש קיום, שיאפשר למנות ולחשב שנת ערלה שלמה עד ראש השנה.

עצי פרי המושרשים בתוך גוש הנמצא בעצין נקוב, וקוטר הנקב בתחתית גדול מ-2 ס"מ, קודם ט"ו באב ועמדו על הקרקע מלפני כ"ט באב כך שנחשבים כמחוברים לקרקע, אפשר לנטוע עד ערב ראש השנה בתנאי שגוש השורשים לא יתפורר בשעת השתילה. שתיל של עץ פרי הגדל בגוש בעצין שאינו נקוב או המונח כמשתלה על יריעה החוצצת בינו לקרקע, מותר לנטוע עד כ"ט באב.

2. עצי סרק וצמחי נוי: אם הם נתונים בגוש בתוך מיכל ואין חשש להתפוררות הגוש אפשר לשתול אותם עד ראש השנה.

3. שתילי עצי סרק וצמחי נוי רב שנתיים שאין בהם דין ערלה, והם גלויי שורש או כשיש חשש להתפוררות גוש השורשים בשעת השתילה, מותר לשתול עד ט"ו באלול (אסור להשקות צמחים אחר ראש השנה כדי שישתרשו אם לא השתרשו עד אז). צמחי נוי חד שנתיים יש לשתול או לזרוע עד כ"ו באלול ולהשקות מיד.

4. צמחים הראויים למאכל אדם או בהמה ונקלטו בשביעית, אסורים באכילה ויש לעוקרם.

5. רצוי להקדים שתילת מדישאות לאביב של ערב השמיטה על מנת שהדשא יספיק לכסות את השטח לפני ראש השנה. הדבר חיוני כדי שכיסוחי הדשא בשנת השמיטה הגורמים לצימוח אופקי מוגבר בדשאים לא יגרמו להתפשטותו לשם כיסוי הקרחות. שתילת (הנחת) מרבדי דשא יש לסיים מספר שבועות לפני השמיטה על מנת שהדשא יקלט כראוי ויכוסח לפני השמיטה. גם צמחים אחרים כגון: עצים, שיחים, ורדים, פרחים רב שנתיים וכיו"ב כדאי להקדים את שתילתם כדי שיצמחו ויתבגרו ככל האפשר בשנה השישית. ככל שהצמח מבוגר יותר הוא זקוק לפחות טיפולי עיצוב, גזום, דישון ועישוב.

6. במקום פרחי עונה שנהוג לשתול בכמות גדולה לקבלת אפקטים של צבע, אפשר לשתול לפני השמיטה פרחים רב שנתיים, אשר יצמחו ויפרחו במשך שנת השמיטה. כמו כן אפשר לשתול בצלים ופקעות לפני ראש השנה כדי שיפרחו בשנת השמיטה. כאמור, אפשר לשתול ולהשריש אותם לפני ראש השנה. אלה שיישתלו סמוך לראש השנה יושקו בשמיטה רק לאחר שהבצלים והפקעות ישרישו מוגשם.

ב. גזום לפני השמיטה

יש להימנע מגזום עצים מבוגרים ושיחים בשביעית. לכן מומלץ לגזום בשנה השישית באופן מלא את כל הצמחים הזקוקים לגזום. תמיכה וקשירה של עצים וזרועות תיעשה אף היא לפני השמיטה. דילול חורשות ייעשה בסתיו שלפני השמיטה. סידור והלבנת גזעים לקראת החורף ופעולות להגנה מקרה עטיפה וכו', ייעשו לפני השמיטה ככל האפשר.

ג. דישון

1. כדי להימנע עד כמה שאפשר מדישון בשביעית יש לדשן לפני השמיטה בסתיו את העצים והשיחים הצעירים, המדישאות, הורדים, הפרחים וצמחי הכיסוי העשבוניים בזרחן (סופרפוספט 50 גר' למ"ר), ובאשלגן (אשלגן כלורי 30 גר' למ"ר). הניסיון מלמד כי כאשר מדשנים כנדרש בשנה השישית ניתן בד"כ להימנע מדישון בשנת השמיטה.

2. אפשרות נוספת היא לשלב מיני קומפוסט או דשנים משולבים איטיי שחרור, המוצנעים בקרקע וניתנים בסתיו לפני ראש השנה. דשנים אלו יכולים לשחרר מינרלים הנחוצים לצמחים לאורך שנת השמיטה. קומפוסט ייתן בכמות של 5 ליטר למ"ר דשנים איטיי שחרור לפי הנחיות היצרן (יש לבקש דשנים מורכבים איטיי שחרור המכילים חנקן, זרחן ואשלגן שישתחררו במשך שנה).

ד. טיפול בעשביה

יש להקפיד על ניקיון הגינה מעשבים לפני שנת השמיטה כדי להימנע מטיפולים מיותרים להדברת עשבים בשמיטה. אפשר להשתמש בריסוס קרקע בסתיו על אדמה נקיה מעשבים בחומרים מונעי הצצת עשבים כגון: סימזין, גול, רונסטאר וכדו' ולהפעילם בהשקיה. יש להקפיד הקפדה יתרה, ולנהוג בהתאם להוראות היצרן כדי להימנע מנוזקים לצמחי הגן. אפשר לרסס את שולי המדישאה בריסוס מתאים העשוי להיות יעיל במשך מספר חודשים.

הלכות אמירת 'סליחות'

א. מנהגינו לקום באשמורת הבוקר לומר "סליחות", החל מיום ראש חודש אלול עד יום הכפורים, כי מסורת בידינו שמשנה רבינו ע"ה עלה להביא את הלוחות שניות בראש חודש אלול וירד עם הלוחות ביום הכפורים, וכל ארבעים יום הללו היו ימי רחמים ורצון לכל עם ישראל. וביום הכפורים נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל בשמחה, ואמר למשה "סלחתי כדברך", ולכן הוקבע יום הכפורים ליום מחילה סליחה וכפרה. וביום ראש חודש עצמו אין מנהגינו לומר סליחות.

ב. הזמן הראוי ביותר לאמירת סליחות בימים אלה הוא מחצות הלילה ואילך, שאז הוא עת רצון, אך בחצי הראשון של הלילה אסור לומר סליחות ושלש עשרה מדות. ויחיד שנמצא בבית כנסת שנוהגים שם לומר סליחות לפני חצות הלילה, אינו רשאי להצטרף אליהם, אלא ישב בדד וידום, ולא יענה עמהם שלש עשרה מדות וכו'. ואדרבה יש לבטל מנהגם זה שאין לו יסוד. וזמן חצות הלילה יש לחשב באופן כזה שיחשוב תחלה השעות שבין הזריחה לשקיעה, והחצי הוא זמן חצות היום, שאז החמה באמצע הרקיע, ולאחר מכן יוסיף שתיים עשרה שעות על חצות היום, ואז הוא חצות לילה בדיוק.

ג. קהל ועדה שאי אפשר להם להשכים לסליחות בעוד לילה, יכולים לומר סליחות בשעות הבוקר המוקדמות, לפני תפלת שחרית, או לפני תפלת מנחה, אחר חצות היום [עד צאת הכוכבים]. וטוב שאז החזן שאומר הסליחות יתעטף בציצית, מעין מה שאמרו חז"ל בראש השנה (יז): ויעבור ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור, והראה למשה סדר תפלה, ואמר לו, כל זמן שישאל חוטאים, יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם. ואמר רב יהודה ברית כרותה ליי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר הנה אנכי כורת ברית. ע"כ. וכן במחנות הצבא, כאשר אי אפשר להם לומר סליחות באשמורת הבוקר, יאמרו הסליחות קודם תפלת שחרית, או קודם תפלה מנחה. או אחר חצות הלילה.

ד. הקם באשמורת הלילה לומר סליחות בחדש אלול ועשרת ימי תשובה, יתאזר בעז ותעצומות שלא ינום ולא יישן בקריאת שמע וברכותיה ובתפלה עד גמירה. ומכל שכן שהוא מעוטר בתפלין שאסור להסיח דעתו מהן, וצריך לשמור עצמו בקדושה ובטהרה. ומי שאינו עושה כן, והוא מתנמנם בתפלתו עם התפלין, או מתנמנם בתפלה ובקריאת שמע, יוצא שכרו בהפסדו. ויותר טוב שיתפלל כראוי מאשר לומר סליחות בהשכמה. וכלל גדול בעבודת ה', לשמור העיקרים ולהוסיף בחסידות, ולא לזלזל בעיקר ולקיים התוספת.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לדפיאת אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמחה. ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עור בן עישה. תקוה בת עזיה. אלנה בת גאן. אסנת בת דבית. מול בת ענלה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנט. דניאל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. עדן בת רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן בן מייכל. יצחק דרעי הי"ו.

להצחצח נעדר צה"ל ושבי"ו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן.

לעילוי נשמות: הגר"ע יוסף צוק"ל. הגר"ם אליהו צוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. יונה זונה. סופר מנחם. יעקב בנציון. מוקסים חיים דרעי. הרב אברהם צוקרמן. נדיר נחום. ישראל אברהם נתן. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאס. אורן מועלים. אליהו טויטו. דוד גרוסברג. עמוס דמרי. רזי שלמה. סימנטוב משה יהודה. יצחק ז'ק בן סוליקה. נעים משה. אורן מורחי. יצחק ושמחה אילון. נסים וסוליקה שושן. נדירה שמעון. יפה זגורי. לוי שבת. חנה יצחקי. אסתר חוד. אסתר בת תורא. אליהו בת פריחה. מרים קדושים. תירצה ויגדון. אסתר וענבר נחום. דן ונועה וזרע. דניאל אלמליח. מנחם הלוי. יצחק ולאח אסתר. אליהו אדרי. עזיה עננים. רות יעקב. חיה רחל לוי. יונה שרעבי. מרים יהודה. שמואל למנטיר. נעמה בת מגודה. עליזה מועלים. עליזה סך. שרה אוליאל. שמעון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקוב. מיסאל ונקנין. חסינה ששפטשו. עישה דקן. ברכה סופר. כמיסה דיד. כמיסה סך. אליס טוביל. מרים בת רחל. אילה שחר ז"ל.

ולע"נ הנפסם בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה